

СИЛАБУС

Базова інформація про дисципліну	
Назва дисципліни	Бюджетна система
Рівень вищої освіти / фахової передвищої освіти	Фахова передвища
Семестр	II семестр
Кафедра/циклова комісія	Обліку та фінансів
Анотація курсу	Мета: визначення сутності бюджетних відносин і характеру їх впливу на суспільство, основ бюджетного устрою, набуття базових навичок бюджетної роботи. Завдання: засвоєння теоретичних знань з формування і використання бюджету держави, бюджетного устрою; набуття практичних навичок ведення бюджетної роботи з організації доходів, видатків, кредитування, фінансування і боргу. Предмет: організація та функціонування бюджетної системи в Україні.
Сторінка курсу в MOODLE	http://78.137.2.119:1919/m72/course/view.php?id=217
Мова викладання	Українська
Лектор курсу	Глигало Наталія Анатоліївна Канали комунікації: СДН Moodle, повідомлення в чаті E-mail antares-n@ukr.net Messenger https://www.facebook.com/?ref=tn_tnmn
Місце дисципліни в освітній програмі	
Перелік загальних компетентностей (ЗК)	- знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; - здатність до пошуку, оброблення та аналізу

	інформації з різних джерел.
Перелік спеціальних компетентностей (СК)	- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування; - здатність здійснювати професійну діяльність згідно з чинним законодавством; - розуміння особливостей функціонування сучасної національної та світової фінансових систем та їх структури; - розуміння принципів організації фінансових відносин в різних сферах фінансової системи; - здатність досліджувати фінансово-економічні процеси та господарські операції.
Перелік програмних результатів навчання	- знати економічні категорії, закони, причиннонаслідкові та функціональні зв'язки, які існують між фінансовими процесами та економічними явищами; - знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем; - дотримуватися чинного законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень; - проводити пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності; - виявляти навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструвати гнучке мислення, відкритість до нових знань; - демонструвати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень особистого професійного розвитку.
Опис дисципліни	

Структура навантаження на студента	Загальна кількість годин – 120 Кількість кредитів – 4 Кількість лекційних годин – 24 Кількість практичних занять – 27 Кількість годин для самостійної роботи студентів – 69 Форма підсумкового контролю – залік
Методи навчання	Словесні (дискусія, самостійна з джерелами інформації, науково-популярна розповідь, інформаційна, проблемна лекція, прес-конференція, евристична бесіда); Наочні (презентаційні повідомлення); Практичні (дослідницький, проектний метод); Інтерактивні методи (фокус-групи, метод кейсів, «мозкового штурму», ситуаційного аналізу, контент-аналіз, практичні тренінги, проведення майстер-класів)
Зміст дисципліни	
Тема 1. Засади бюджетного устрою	Визначення бюджету. Економічна сутність бюджету. Функції бюджету. Бюджет - конкретна форма реалізації функцій держави. Бюджет держави як економічна категорія. Роль і місце бюджету у перерозподільних відносинах у суспільстві. Взаємозалежність ВВП та бюджету. Основні структури, що залучені до виконання бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави. Правовий характер бюджету як фінансового плану, його чинники. Взаємозв'язок бюджету з планом економічного та соціального розвитку й іншими фінансовими планами. Стан бюджету: рівновага доходів і видатків; бюджетний надлишок; бюджетний дефіцит. Бюджетний дефіцит та його види. Джерела покриття дефіциту.
Тема 2. Бюджетна система України	Історія становлення бюджетної системи в Україні. Адміністративно-територіальний поділ як основа побудови бюджетної системи України. Поняття бюджетного устрою і бюджетної системи, їх співвідношення. Основи бюджетного устрою. Структура бюджетної системи України, її принципи. Зведений бюджет, його призначення. Види зведених бюджетів.

	Загальний і спеціальний фонди бюджету. Склад бюджетного законодавства. Бюджетний кодекс України. Сутність бюджетного процесу, його стадії. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Бюджетний період. Порядок складання проекту бюджету. Підготовка проекту закону про Державний бюджет України та його розгляд. Порядок внесення змін і доповнень до проекту бюджету. Прийняття закону про Державний бюджет України. Бюджетні призначення в разі несвоєчасного прийняття закону. Організація виконання Державного бюджету. Бюджетний розпис. Внесення змін до Закону. Захищені статті видатків бюджету. Звіт про виконання Державного бюджету.
Тема 3. Склад і структура доходів державного бюджету України	Бюджетна класифікація. Складові бюджетної класифікації України. Суть основних методів формування доходів бюджету. Податковий метод. Трансфертний метод. Економічна характеристика та види основних джерел формування доходів бюджетів. Розподіл доходів бюджетів за загальним та спеціальним фондами. Види непрямих податків і їх роль у доходах бюджету. Пряме оподаткування у формуванні доходів бюджету: види прямих податків, що справляються до бюджету. Неподаткові надходження: суть та основні види. Виконання зведеного бюджету України за доходами. Динаміка показників фактичного виконання доходів зведеного та Державного та місцевих бюджетів у співставленні з плановими показниками, затвердженими Законом України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік.
Тема 4. Склад і структура видатків державного бюджету України	Функції держави, їх вплив на склад і структуру видатків бюджету. Роль видатків бюджету у фінансовому забезпеченні потреб соціально-економічного розвитку. Класифікація бюджетних видатків: функціональна, відомча та економічна. Зміст видатків Державного бюджету України. Форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державні інвестиції, бюджетні кредити, державні трансферти.

Тема 5. Фінансування державного бюджету України	Методи бюджетного фінансування. Кошторисне фінансування як основна форма бюджетного фінансування. Основи кошторисного планування та фінансування, види кошторисів, їх структура. Об'єктивна необхідність створення Державного казначейства. Організаційна структура системи Державного казначейства України та основні завдання казначейства. Розпорядник бюджетних коштів, їх підпорядкованість. Бюджетне призначення. Бюджетне асигнування. Методи і види фінансування із Державного бюджету. Організація фінансування із місцевого бюджету. Казначейські принципи виконання бюджету. Єдиний казначейський рахунок. Принципи управління єдиним казначейським рахунком.
Тема 6. Обслуговування боргових зобов'язань державного бюджету України	Державний кредит як специфічна форма фінансових відносин. Форми державного кредиту, їх призначення. Державні позики як форма державного кредиту. Види державних позик. Право на здійснення державою внутрішніх та зовнішніх запозичень. Види державних боргових зобов'язань. Гарантії щодо виконання боргових зобов'язань держави. Державний борг, його структура. Внутрішній та зовнішній, поточний та капітальний державний борг. Видатки бюджету на обслуговування державного боргу. Управління державним боргом.
Тема 7. Доходи і видатки місцевих бюджетів України	Місцеві бюджети як економічна категорія. Структура місцевих бюджетів. Взаємозв'язок державного і місцевих бюджетів. Роль місцевих бюджетів у бюджетній системі України. Поточний бюджет і бюджет розвитку. Доходи місцевих бюджетів, джерела їх формування. Особливості формування видатків місцевих бюджетів. Критерії розмежування видатків між місцевими бюджетами.
Тема 8. Міжбюджетні взаємовідносини	Поняття та мета міжбюджетних відносин. Передача державою права на здійснення видатків. Критерії розмежування видів видатків між місцевими бюджетами. Розмежування видатків між бюджетами. Міжбюджетні трансферти, їх види, порядок надання. Форми між бюджетних взаємовідносин. Дотація вирівнювання, субвенція. Формула розподілу

	міжбюджетних трансфертів. Міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.	
Політика дисципліни		
Політика відвідування	Регулярне відвідування всіх видів занять, своєчасність виконання самостійної роботи. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання зорганізується в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.	
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.	
Академічна доброчесність	У випадку недотримання політики академічної доброчесності (плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво) передбачено повторне проходження оцінювання.	
Система оцінювання		
Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних, семінарських та інших видів занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту отримати атестацію з предмету – 60 балів); підсумковий/ семестровий контроль, проводиться у формі заліку або іспиту, відповідно до графіку навчального процесу.		
Накопичування рейтингових балів з навчальної дисципліни		
Види навчальної роботи		Мах кількість балів
Експрес-опитування (4 теми)		24
Практичні завдання (3 теми)		18
МКР (2 роботи)		28
Індивідуальна практична робота		15
Наукова стаття, тези доповідей, реферат		15
Всього		100
Шкала оцінювання		
ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Бездоганна підготовка в широкому контексті
B	80-89	Повні знання, міцні вміння
C	70-79	Хороші знання та вміння

D	65-69	Задовільні знання, стереотипні вміння
E	60-64	Виконання мінімальних вимог діяльності в стандартних умовах
FX	35-59	Слабкі знання, відсутність умінь
F	1-34	Необхідний повторний курс

Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Robert D. Lee Jr., Ronald W. Johnson & more. Public Budgeting Systems. 2012. - 656 p.
2. Алексеев І.В. Бюджетна система: підруч. / І.В. Алексеев, Н.Б. Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В. Ливдар. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. - 400 с.
3. Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами і допов. станом на 28 груд. 2014 р. / Верховна Рада України. — Відомості Верховної Ради України, 2010, № 50-51, с. 572.
4. Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навчальний посібник. / Г. Миськів.- Львів: Растр-7, 2020. – 272 с.
5. Сучасна бюджетна система: правила та процедури: Навчальний посібник / [За заг. ред. В. В. Зубенка]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження». – К., 2017. – 184 с.
6. Федосов В.М. Бюджетна система: підруч. / В.М. Федосов, С.І. Юрій. - К.: Центр учбової літератури, 2017. – 871 с.
7. Юрій С.І. Бюджетна система: підруч. / С.І. Юрій, В.Г. Дем'янишин, О.П. Кириленко. — Тернопіль: ТНЕУ, 2013. — 624 с.

Додаткова:

1. Артус М.М. Бюджетна система України: навч. посіб. / М.М. Артус, Н.М.Хижа. – К.: Вид- во Європейського Університету., 2007. - 220 с.
2. Булгакова С.О. Бюджетна система України: Опорний конспект лекцій. / С.О.Булгакова, Л.В.Єрмошенко. — К.: КНТЕУ, 2006. — 98 с.
3. Василик О.Д. Бюджетна система України: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Д.Василик, К.В.Павлюк — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 544 с.
4. Василик О. Д. Державні фінанси України: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Д.Василик, К.В.Павлюк — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 608 с.
5. Капаєва Л.М. Фінансове право: навч. посіб. / Л.М. Капаєва, М.С. Лях. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 248 с.

6. Карлін М. І. Бюджетна система України: навч. посібник / М. І. Карлін. - К. : Знання, 2008. - 428 с.
7. Климаш Н.І., Бюджетна система: навч. посіб. / Н.І. Климаш, К.В. Багацька, Н.І. Дем'яненко /За ред. Т.А. Говорушко. – Львів «Магнолія 2006», 2014. – 296 с.
8. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / Ю.В. Пасічник- 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 607с.
9. Сова О. Ю. Сутність та види дефіциту державного бюджету // Фінанси України. — 2005. — № 9. — С. 20–25.
10. Фещенко Л.В. Бюджетна система України: навч. посіб. / Л.В.Фещенко, П.В.Проноза, Н.В.Кузьминчук. – К.: Кондор, 2008. – 440 с.
11. Чала Н.Д., Лазоренко Л.В. Бюджетна система: навч. посібник / Н.Д. Чала, Л.В. Лазоренко. – К.: Знання, 2010. – 223 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.treasury.gov.ua>. – Назва з екрана.
3. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.sta-sumy.gov.ua>. – Назва з екрана.
4. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.kmu.gov.ua>. – Назва з екрана.
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.minfin.gov.ua>. – Назва з екрана.
6. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.bank.gov.ua>. – Назва з екрана.